

Werkblad: Voorbeeldvragen kwaliteit en inclusie⁴

Kies vier thema's met elk maximaal vijf vragen/stellingen om voor te leggen. Kies deze thema's en vragen vanuit de barrières en noden van de school op het vlak van kwaliteitsontwikkeling en inclusie.

Schoolcultuur/schoolwaarden
<i>Openheid ten aanzien van de doelgroep</i> <ul style="list-style-type: none">• Staat elke leerkracht open voor alle leerlingen, met inbegrip van leerlingen met extra zorgen? Hoe zie je dit in de praktijk (aanpassen activiteiten, huiswerk, discussies...)?• Staat elke leerkracht open voor alle leerlingen, met inbegrip van kinderen van vluchtelingen, asielzoekers, kinderen met leerproblemen (aanpassen activiteiten, huiswerk, discussies...)?• Staat elke leerkracht open voor alle leerlingen, met inbegrip van leerlingen uit kansarme milieus, kinderen van gescheiden ouders (aanpassen activiteiten, huiswerk, discussies...)?• Is elke leerkracht makkelijk en rechtstreeks te bereiken voor ouders bv. na 16.00 uur op school, telefonisch...?• Erkennen we de vrees, de drempel (die sommige ouders kennen) om leerkrachten te ontmoeten en wat doen we om dit te vermijden?• Hoe ver laten we ouders toe in onze school? Is dat ver genoeg?• Wordt informatie over de school aangepast aan de doelgroep? Worden brieven vertaald, wordt de communicatie aangepast via pictogrammen?• Zijn klaslokalen een weerspiegeling van de diversiteit in de klas en is het zichtbaar wat er leeft in de klas (inrichting, aankleding, indeling...)?• Voelen we ons voldoende thuis in de school, de klas?• Wordt er ook gezocht naar andere manieren van aanpak en klasmanagement om de prestaties toch nog te doen groeien bij kinderen waar dat niet vanzelfsprekend is?• Worden alle kinderen gestimuleerd om trots te zijn op hun prestaties?• Wordt het werk van alle leerlingen getoond binnen en buiten de klas?
<i>Interne samenwerking</i> <ul style="list-style-type: none">• Hoe praten we met elkaar? Spreken we steeds respectvol over andere teamleden en leerlingen?• Gaan teamleden respectvol met elkaar om, ongeacht hun leeftijd, aantal jaren ervaring, sekse? Toon aan waarom wel of niet.• Worden vooroordelen en roddels tot een minimum beperkt? Hoe?

4. Gebaseerd op de indicatoren uit de index voor inclusie: Booth, T. & Ainscow, M. (2009). *Index voor inclusie: werken aan leren en participeren op school*. Bristol: Centre for studies on inclusive education. p 42-87.

- Ondersteunen we elkaar om assertief onze mening te uiten, zonder boos te worden, ruzie te maken? Motiveer jouw mening.
- Werken we mensen die ons niet liggen tegen?
- Is er een actieve deelname van de teamleden tijdens vergaderingen? Toon aan waarom wel of niet?
- Wat maakt dat ik het wel of niet belangrijk vind om als team regelmatig (klasoverschrijdend) activiteiten te doen waardoor de verbondenheid en de teamgeest groeit tussen het team/de klasgroepen?
- Op welke manier worden moeilijke thema's, verschillende opinies aangepakt?
- Kun je deze altijd constructief/professioneel noemen?
- Is ons werken in team een voorbeeld voor de samenwerking van leerlingen? Waarom wel of niet?
- Weten alle personeelsleden tot wie ze zich moeten richten bij een probleem? Toon aan waarom wel of niet?
- Voelen personeelsleden zich op hun gemak wanneer zij moeilijkheden in hun werk bespreken ten aanzien van andere collega's, ten aanzien van beleidsmedewerkers, ten aanzien van directie? Geef voorbeelden waarom wel of niet.
- Begrijpt het personeel de verantwoordelijkheid en de rol van de directie en beleidsmedewerkers (zorgcoördinator)? Zo ja, verduidelijk. Zo neen, motiveer.
- Zijn leerkrachten en directies het eens over de manier waarop beiden naar leerlingen kijken en hen benaderen?
- Hoe delen teamleden elkaars kennis, vaardigheden en ervaringen?
- Wonen leerkrachten elkaars lessen bij om te leren van elkaar?
- Worden verschillen tussen leerkrachten nu al gewaardeerd? Hoe komt dit tot uiting?

Beeldvorming en verwachtingen van de doelgroep

- In hoeverre is het zich goed voelen, het welbevinden van leerlingen belangrijk voor het team, naast het schoolse leren?
- Worden alle leerlingen aangemoedigd, zonder te vlug een plafond te stellen aan leervermogen en prestaties? Hoe komt dit (niet) tot uiting?
- Vermijden we leerlingen vast te pinnen op een bepaald niveau aan de hand van hun huidige prestaties? Motiveer je antwoord.
- Worden de talenten van kinderen naar boven gebracht en gewaardeerd, ook al hebben ze minder te maken met cognitief leren (wiskunde, taal)?
- Wordt er in het leren aandacht besteed aan meervoudige intelligentie? Hoe zie je dat in de aanpak van de leerkrachten?
- Hoe worden leerlingen gestimuleerd om trots te zijn op hun prestaties?
- Hoe worden leerlingen gestimuleerd om de andere leerlingen te waarderen zoals ze zijn?
- Vinden we dat verscheidenheid aan achtergronden, talen... een verrijking is voor de school? Zo ja, verduidelijk met voorbeelden. Zo neen, motiveer.
- Op welke manier worden barrières die ontstaan tussen de school- en de thuiscultuur erkend en aangepakt?

- Hoe wordt de context van de leerlingen mee in acht genomen in hun begeleiding?
- Worden er voldoende kansen gegeven aan leerlingen die het gedragsmatig moeilijk hebben? Toon dit aan of omschrijf wat nog ontbreekt.
- Wordt er met een open en totale visie gekeken naar leerlingen vanuit het idee dat ze meervoudig intelligent zijn (cognitief, sociaal, emotioneel, technisch, motorisch)? Hoe uit dat zich op onze school?
- Is er een gemeenschappelijke visie/waarde om ongelijkheid van kansen binnen de school tegen te gaan door leerlingen *ongelijk* te behandelen? Zo ja, hoe uit zich dit? Zo neen, waarom niet?
- Neemt iedereen verantwoordelijkheid om ervoor te zorgen dat alle kinderen kunnen groeien in de school en kansen krijgen?
- Zien we in dat we een grote invloed kunnen uitoefenen bij het wegnemen van barrières bij leren en participeren van leerlingen?
- Reflecteren we al voldoende over de eigen stijl, het eigen aanbod, ons instructieniveau, ons klasmanagement... als een leerling het moeilijk heeft? Hoe komt dat tot uiting?

Schoolbeleid

Ondersteuning van leerkrachten

- Is er een gedragen visie rond het ontvangen en begeleiden van nieuwe collega's? Motiveer waarom wel of niet.
- Wordt elk nieuw personeelslid geholpen om zich thuis te voelen en het werk goed te kunnen doen? Motiveer waarom wel of niet.
- Worden talenten echt ingezet (de juiste persoon op de juiste plaats)? Motiveer je antwoord.
- Zijn er mogelijkheden voor het personeel, met inbegrip van de nieuwkomers, om kennis en expertise te delen en te leren van elkaar? Is hier al een cultuur voor?
- Heeft elk nieuw personeelslid een mentor of coach, die oprecht geïnteresseerd is om hem of haar te helpen zich thuis te voelen op school?
- Kun je aantonen dat er een gedragen visie is rond klasondersteuning door therapeuten, ambulante leerkrachten...?
- Zijn collega's met een ondersteunende rol voldoende beschikbaar? Motiveer waarom wel of niet.
- Ga je akkoord dat er uit het lestijdenpakket geïnvesteerd wordt in vernieuwing, verdieping? Motiveer je antwoord.
- Is er een beleid rond interne en externe vorming? Wat is goed en wat kan beter?
- Worden vormingssessies intern georganiseerd door collega's die bepaalde expertise of ervaringen kunnen delen? Waarom wel of niet?
- Is het vormingsbeleid gericht op nood aan expertise bij leerkrachten?
- Worden leerkrachten gestimuleerd om zich bij te scholen?

Visieontwikkeling rond specifieke leernoden, orthopedagogisch en orthodidactisch handelen

- Is er overeenstemming in visie betreffende beeldvorming van leerlingen met extra onderwijsbehoeften? Toon aan waarom wel of niet.
- Wordt er regelmatig samen nagedacht over het pedagogisch handelen voor deze leerlingen? Motiveer je antwoord.
- Zijn er specifieke methodieken die door alle betrokken collega's toegepast worden om tegemoet te komen aan specifieke leernoden? Welke?
- Is er een gedragen visie rond groepsindeling, groepsgrootte, keuze van teamlid voor een bepaalde groep...? Toon aan waarom wel of niet.
- Hoe wordt er bij de organisatie van klasgroepen rekening gehouden met het feit dat iedere leerling gewaardeerd moet worden en dat de beste kansen zal krijgen?
- Is er een visie en actieplan (beleid) rond socio-emotionele begeleiding van de leerlingen? Hoe komt dit tot uiting?
- Is er een gedragen visie rond orde- en tuchtmaatregelen? Toon aan waarom wel of niet.

- Zoeken we voldoende naar 'oorzaken' van negatief gedrag en bieden we ondersteuning bij 'moeilijk' gedrag, zonder enkel te straffen? Waarom wel of niet?
- Zijn de schoolafspraken rond openluchtklassen, schoolreizen, sportdagen... duidelijk en weet iedereen waar je ze kunt vinden?
- Worden de afspraken rond uitstappen, sportdagen gedragen door iedereen?

Beleidsvoerend vermogen

- Hebben alle personeelsleden inspraak in het beleid? Op welke manier? Wat ontbreekt?
- Worden veranderingen besproken en voorbereid? Hoe kun je dat aantonen?
- Wordt het pedagogische en organisatorische project gedragen door alle collega's? Motiveer waarom wel of niet.
- Kan het beleid knopen doorhakken wanneer er geen consensus is?
- Nemen leerkrachten voldoende deel aan nascholingen die gericht zijn op de prioriteiten van de school, de persoonsgerichte vorming van personeelsleden? Toon aan waarom wel of niet.
- Toon aan dat er een duidelijke visie rond ouderparticipatie is. Ga na hoe dit zich uit in bepaalde afspraken met betrekking tot intake, overlegcultuur.
- Zijn leerkrachten, directie... het eens over de manier waarop leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften worden bekeken en benaderd?
- Is er een duidelijk plan voor de wijze waarop externe ondersteuners en diensten kunnen bijdragen aan de ontwikkeling van het inclusief werken op school?
- Wordt aan alle medewerkers die ondersteuning bieden gevraagd om hun werk af te stemmen op elkaar?
- Wordt het recht op ondersteuning kenbaar gemaakt aan leerlingen en ouders in de schoolbrochure?

Schoolpraktijk

- Worden leerlingen die voor het eerst op school zijn gekoppeld aan leerlingen die al langer op school zijn?
- Wanneer leerlingen moeten overstappen naar een andere school, werkt de school dan aan een goede overgang met zorgzame communicatie en informatie?
- Wordt bij het uitvoeren van het onderwijsprogramma voldoende rekening gehouden met de noden van de leerlingen? Ondersteunt het aanbod voldoende het leerproces?
- Versterken de lessen een visie op leren als (levenslang) proces eerder dan leren als het voltooien van specifieke taken?
- Houdt de planning rekening met de barrières bij leren en participeren van de leerlingen en probeert de planning die barrières terug te dringen?
- Is er een verscheidenheid aan werkvormen om tegemoet te komen aan de verschillende leerstijlen van leerlingen?
- Wordt er samengewerkt bij het opmaken van werkschema's van lessen en huistaken? Motiveer je antwoord.
- Worden de leerlingen gemotiveerd door de evaluaties? En draagt dat bij aan hun prestaties? Motiveer waarom wel of niet.
- Groeit beoordeling voort uit de vooropgestelde leerlijnen, ontwikkelingsdoelen? Toon aan waarom wel of niet.
- Hoe wordt de rapportering naar de ouders aangepast in functie van duidelijkheid en begrijpbaarheid?
- Wordt er met de ouders gecommuniceerd over het rapport?
- Kunnen ouders te allen tijde terecht op de school met betrekking tot de evolutie van hun kind?